

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงอธิบาย (Explanatory Research) ศึกษาการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ และปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อที่ผ่านการรับรองเป็นโรงพยาบาลคุณภาพของโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการหาข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มเป้าหมายและลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้ซึ่งได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่และโรงพยาบาลศูนย์ยะลา จำนวน 1,345 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้ คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของยามานะ (Yamane T, 1967) เมื่อได้กลุ่มที่ต้องการศึกษานำมาคิดเป็นจำนวนของแต่ละกลุ่ม โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และกำหนดสัดส่วนเท่ากัน (proportional stratified random sampling) แบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มตามโครงสร้างการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ได้แก่ ทีมนำ ทีมสนับสนุน และทีมผู้ปฏิบัติ โดยคำนวณจากจำนวนทั้งหมดของบุคลากรในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาล

การสุ่มตัวอย่างทำโดยวิธีของยามานะ (Yamane T, 1967) มีสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{1,345}{1+1,345(0.05)^2}$$
$$= 309$$

ตาราง 2 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และกำหนดสัดส่วนเท่ากัน (proportional stratified random sampling)

กลุ่มประชากร	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
ทีมนำ(ทีมผู้ชี้แนะ)	38	9
ทีมสนับสนุน/ทีมพัฒนาคุณภาพ	36	8
ทีมผู้ปฏิบัติ(บุคลากรที่ปฏิบัติงาน)	1,271	292
รวม	1,345	309

สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการเลือกแบบมีมิติ โดยเลือกในมิติของกลุ่มประชากรตาม โครงสร้างการรับรองคุณภาพ โรงพยาบาลได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 5 คนเป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ตาราง 3 การเลือกตัวอย่างแบบมีมิติเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มประชากร	จำนวนผู้ให้ข้อมูล
ทีมนำ(ทีมผู้ชี้แนะ)	1
แพทย์ที่ปรึกษางานควบคุมการติดเชื้อ	1
พยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล	2
ทีมผู้ปฏิบัติ(บุคลากรที่ปฏิบัติงาน)	1
รวม	5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ นำมาจาก 2 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆให้ สอดคล้องกับปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล โดยมีขั้นตอนและวิธีการสร้างดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการก่อนสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อและปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆพบว่า การดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อมีการดำเนินงานใน 7 ด้าน และปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อมีปัจจัยเป็น 5 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากร ปัจจัยการสนับสนุนทรัพยากรเกี่ยวกับงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ปัจจัยการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร ปัจจัยการประสานงานและการทำงานของทีมป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ และปัจจัยการจัดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

2. กำหนดโครงสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องของการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อเพื่อให้ได้รับการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลและปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือแบบสอบถามและแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ

แบบสอบถามเรื่องปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้ ประกอบด้วย 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบุคลากร ลักษณะคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้ตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการรับรู้การดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาล

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการบริหารจัดการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล เป็นลักษณะคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้ตอบและเติมข้อมูลให้ครบถ้วน

โดยส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นคำถามระดับความคิดเห็นให้เลือกตอบตามลำดับความคิดเห็น ซึ่งระดับความคิดเห็นแบ่งเป็น 5 ระดับ พร้อมกำหนดคะแนนในแต่ละระดับ (ประกอบกรณีศึกษา, 2542) ดังนี้

ระดับการรับรู้การดำเนินงาน	คะแนน
ไม่รับรู้การดำเนินงาน	0
รับรู้การดำเนินงานน้อย	1
รับรู้การดำเนินงานปานกลาง	2
รับรู้การดำเนินงานมาก	3
รับรู้การดำเนินงานมากที่สุด	4

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามในส่วนที่พยาบาลควบคุมการติดเชื้อเป็นผู้ให้ข้อมูล

แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อตามโครงสร้างการดำเนินงานการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลในแต่ละกลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ

แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ส่วนที่ 2 ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ นำค่าคะแนนระดับความสอดคล้องของเนื้อหาตามค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index : CVI) ได้ค่า 0.84 แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้แบบสอบถามมีความสอดคล้องชัดเจน ถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

2. การหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือแบบสอบถาม (Reliability) นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 20 คน แล้วคำนวณหาค่าความเที่ยงและความเหมาะสมของข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, ศิริพร ชัมภลิจิต และ ทศนีย์ นะแสง, 2539) ผลการคำนวณ

พบว่าข้อคำถามปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้ที่ผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ 0.97 แล้วปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์อีกครั้ง นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม เห็นสมควรให้นำไปใช้เก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ทั้ง 2 แห่งในภาคใต้ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์

2. ผู้วิจัยทำหนังสือแจ้งรายละเอียดการเก็บข้อมูลและหนังสือพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัยถึงให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ และผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ยะลา

3. ประสานงานกับหน่วยงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลของโรงพยาบาลศูนย์ทั้ง 2 แห่ง เพื่อดำเนินงานเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคลากรในโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล

4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และได้มีโอกาสชี้แจงและขอความร่วมมือกับผู้ตอบแบบสอบถาม และกำหนดรับคืนภายใน 2 สัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ 83.8 โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 3 เดือน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. แนะนำตัว ขอความร่วมมือและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการวิจัยจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ทั้ง 2 แห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำการวิจัย

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ โดยมีการเลือกแบบมีมติตามโครงสร้างการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ได้กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม แบ่งเป็นทีมชั้นนำระดับโรงพยาบาล จำนวน 2 ราย แพทย์ที่ปฏิบัติงานป้องกันและ

ควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลจำนวน 2 ราย พยาบาลควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลจำนวน 2 ท่าน ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลจำนวน 2 ราย รวมทั้งหมด 8 ราย

3. ดำเนินการวิจัยโดยการเข้าไปติดต่อกลุ่มตัวอย่างเจาะจงเป็นรายบุคคล เพื่อแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูล ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษาและขอความร่วมมือในการทำวิจัย แสดงความเคารพสิทธิในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการอธิบายถึงการเปิดเผยข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล ตามความสมัครใจ และชี้แจงการนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น นัดหมายวันที่มาเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 45 นาทีถึง 1 ชั่วโมง

4. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยใช้แนวคำถามที่เตรียมไว้ และคำถามเจาะลึกที่นอกเหนือ เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจน ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึก โดยใช้วิธีการบันทึกเสียง และจดบันทึกร่วมด้วย เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำมาถอดเทป ตรวจสอบข้อมูลที่ยังไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน นำไปเป็นคำถามเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

5. นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ เรียบเรียง สรุป และนำมาสนับสนุนข้อมูลจากแบบสอบถาม

6. ปัญหาอุปสรรคในการสัมภาษณ์ เนื่องจากบุคลากรในงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ บางท่านมีภาระกิจในการปฏิบัติงานมาก และบางท่านไม่สะดวกในการให้ความข้อมูล ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องตัดออก และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรที่มีอยู่ในเฉพาะงาน ดังนั้นจึงไม่มีผู้ให้ข้อมูลรายอื่นให้ข้อมูลแทนได้ จึงมีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 5 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อเพื่อให้ได้การรับรองคุณภาพโรงพยาบาล โดยใช้การวิเคราะห์ในรูปของการวิเคราะห์ทางสถิติแบบหลายตัวแปร (Multivariate Statistic analysis) โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise Regression Analysis

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มคำ จัดหมวดหมู่ เพื่ออภิปรายหรือสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

จรรยาบรรณนักวิจัย

จรรยาบรรณนักวิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการต่อไปนี้

1 ผู้วิจัยแนะนำตัวเองกับผู้ให้ข้อมูลว่าเป็นนักศึกษาปริญญาโทของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้ที่ผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล

2 ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของบุคลากรในโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ โดยมีการแจ้งให้ทราบว่าผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับและจะนำเสนอข้อมูลที่ได้ในภาพรวม

3 แจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่า ผลที่ได้จากการวิจัยจะนำไปใช้ในการศึกษา

4 แจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่า สามารถปฏิเสธหรือออกจากกรให้ข้อมูลได้ หากไม่พร้อมที่จะให้ข้อมูล โดยไม่มีผลกระทบต่อตัวผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด